

Rid i Nat!

Eva Dahlbeck, Oscar Ljung og Lars Hanson i en af Filmens dramatiske Situationer.

VILHELM MOBERG

VILHELM MOBERG er født i Algutsboda i Smaaland 1898. Hans Far var Husmand, og sammen med Forældrene og seks Søskende boede han i Husmandshusets eneste Stue. Allerede som Barn var han opfyldt af en ubændig Læsetrang, og da han var 18 Aar kom han paa Grinslövs Folkehøjskole og derefter et Aar paa Efterskole. I 1920 fik han Ansættelse som Medarbejder og lidt senere som Redaktionssekretær ved „Arkiva Nyheter“. To Aar senere blev han Redaktør af „Växjöbladet“, men det varede dog ikke længe, før han gik over til at leve som uafhængig Forfatter.

1927 kom hans Debutbog „Raskens“, og derefter fulgte en lang Række Romaner. Han har ogsaa vundet Navn som Dramatiker. „Våld“ og „Hustruen“ er to af hans bedste Skuespil. Otte af hans Bøger er udkommet i Danmark. Deraf er „Rid i Nat“ fra 1942 hans mest kendte. Den er her i Landet solgt i 27.000 Eksemplarer.

Forfatterens Forord

J Filmversionen af min Bog „Rid i Nat“ har min Medvirkning indskrænket sig til et Synopsis — Manuskriptet er jo udarbejdet af Gustaf Molander — men under Arbejdet hermed fik jeg den Opfattelse, at Bogens Begivenheder uden nævneværdig Omarbejdelse vilde kunne tilpasses efter Filmens specielle Krav. Det vanskeligste i denne Roman med dens gammeldags Sprog viste sig at være Dialogen. Det Sprog, som Bønderne i Varend talte i det 17. Aarhundrede, kan intet nu levende Menneske rekonstruere, eftersom ingen i vore Dage har sikkert Kendskab til det; kun i Provinsdialekterne lever dette Talesprog endnu som et fjernt Ekko fra hin Tid i enkelte Ord, som er bevaret i Folkemunde. Men selv om jeg havde kunnet skrive Sproget korrekt, og Skuespillerne havde kunnet tale det, saa vilde vore Dages Publikum ikke have kunnet forstå det. At forsøge at udarbejde en Dialog med Krav paa fuld historisk Ægthed var altsaa meningsløst. Men en dramatisk Handling, som udspilles for 300 Aar siden, bør dog efter min Mening ikke ledsages af et moderne Hverdagssprog. Jeg har derfor gjort et Eksperiment: Dialogen er skrevet paa Rigssvensk med Iblanding af ældre Ord og Udtryk, dels fra Varends Almuedialekt, dels fra Skriftsproget i det 17. Aarhundrede. Herved har jeg villet give Filmens Sprog et gammelags Præg med Bibeholdelse af dets Forstaaelighed for et moderne Publikum.

En anden stor Vanskelighed var den Begrænsning, en Filmversion nødvendigvis kræver; en Filmforestilling maa jo ikke strække sig over mere end to Timer. „Rid i Nat“ er en Roman paa 350 Sider, og det vil vel for en Gennemsnitslæser tage ca. 8 Timer at komme igennem den. At presse Indholdet sammen til et Koncentrat, som kan bibringes Publikum paa en Fjerdedel af denne Tid, er naturligvis en uløselig Opgave. Men hvis man ser bort fra de Udeladelser, der er sket af ovenfor anførte Grunde, er den foreliggende Film en tro og fuldstændig Afspejling af Romanen.

Vilhelm Moberg.

A/S NORDISK FILMS KOMPAGNI

præsenterer

RIDINAT!

Efter **Vilhelm Moberg's** Roman

Iscenesat af

Gustaf Molander

Produktionsleder: *Harald Molander.* — Synopsis: *Vilhelm Moberg.*

Manuskript: *Gustaf Molander.* — Fotograf: *Åke Dahlquist.*

Musik: *Stig Hansson.* — Dirigent: *Gunnar Johansson.*

Arkitekt: *Arne Åkermark.*

Kulturhistorisk Raadgiver: Intendanten ved „Nordiska museet“,

Albert Nilsson. — Danske Tekster: *Carin Andersen.*

PERSONERNE:

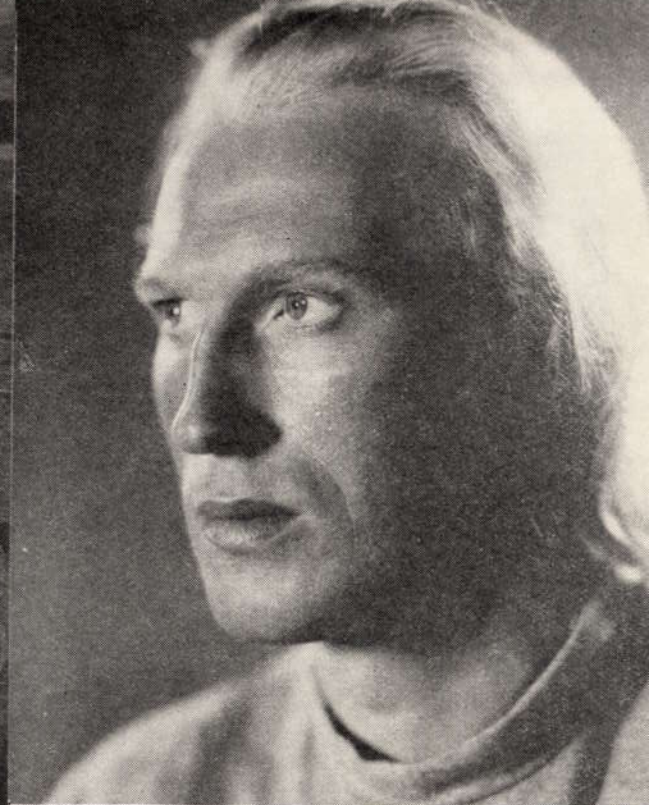
Oldermænd Jon Stånge	<i>Lars Hanson</i>
Ragnar Svedje	<i>Oscar Ljung</i>
Lars Borre	<i>Eric Berglund</i>
Botilla	<i>Eva Dahlbeck</i>
Annika	<i>Gerd Hagman</i>
Mor Sigga	<i>Hilda Borgström</i>
Ygge, kaldet Blåsmålatyven	<i>Nils Lundell</i>
Hans i Lenhovda, Böddel	<i>Erik Hell</i>
Klas Bock	<i>Carl Ström</i>
Karin, hans Hustru	<i>Stina Ståhle</i>
Petrus Magni	<i>Hugo Björne</i>
Kapellänen	<i>Artur Rolén</i>
Ærkebiskoppen	<i>Sven Bergvall</i>
Bo Eriksson	<i>Erik Faustman</i>
Daniel, Kromand	<i>Josua Bengtson</i>
Matts Elling	<i>Gunnar Collin</i>
En Budstikkerytter	<i>Gunnar Sjöberg</i>
Lensmanden	<i>Torsten Hillberg</i>

Produktion: SVENSK FILMINDUSTRI

Eneret: A/S NORDISK FILMS KOMPAGNI

Til venstre: Hilda Borgström som Mor Sigga og Erik Hell som Bødlen. Øverst i Midten: Bønderne sværger sig sammen. Neden under: Et Opgør mellem Bødlen og Svedje. Øverst til højre: Oscar Ljung som Svedje og nederst til højre: Nils Lundell som Tyven Ygge.

Handlingen

I Brändebol By lever Bønderne som „frie Fæstebønder“, men den nye, udenlandske Herre til Ubbetorp, Berthold von Klewen, forlanger, at de skal gøre Hoveriarbejde paa hans Gaard. Ved et Bystævne sværger Bønderne imidlertid, at de vil staa sammen og nægte at efterkomme Klewens Bud, men da Fogeden kommer for at hente dem, ledsaget af et Par bevæbnede Svende, falder de opsætsige til Føje med Oldermænden Jon Stånge i Spidsen. Kun den unge, ranke Bonde Ragnar Svedje, der er trolovet med Oldermændens Datter, værges sig mod Overmagten, men maa til Gengæld, efter at have saaret en af Svendene, drage til Skovs for at undgaa Ubbetorpherrens Hævn.

I Värends ufremkommelige Skove lever han nu sit eget frie Liv, mens de andre Brändebolbønder maa gaa Trællegang til Herregaarden. Kun nu og da vover han sig frem til beboede Egne for at skaffe Salt til sin Føde og Bly til sin Bøsse eller for at mødes med sin Brud, den fagre Botilla. Gennem sin Mor, gamle Sigger, bliver han holdt underrettet om, hvad der foregaar i Sognet.

Efterhaanden som Dagene gaar, begynder det at gære blandt Bønderne rundt om i Smaaland, og snart gaar der en Budstikke gennem Landet. Fra Sogn til Sogn, fra Gaard til Gaard, fra Bonde til Bonde gaar Budstikken med Morgenstjernens Tegn, der skal kalde til Rejsning. Ogsaa til Brändebol By naar den rygende Oprørsfakkel. Det bliver Jon Stånge, som faar det Hverv at bringe den videre, men i Stedet for at handle i sine lidende Brødres Aand graver han Budstikken ned og gør sig dermed til Forræder af den fælles Sag. Samtidig bliver hans Datter af Folkeladderens udlagt som Heks, fordi hun har hemmelige Stævnemøder i Skoven, og hun maa med sit Liv bøde for sin Kærlighed til Svedjebonden.

Præsten i Sognet, Hr. Petrus Magni, har ved Herredagen i Stockholm talt Bøndernes Sag for Dronningen, men uden Resultat. Herremændene faar Lov til at beholde, hvad de uretmæssigt har tilranet sig, og Bønderne skal vedblivende gøre Hoveriarbejde paa Herregaardene.

Da Mor Sigger bringer sin Søn denne forsmædelige Nyhed, beslutter han selv at tage sin Ret. En Nat gaar han til Ubbetorpgaarden og hamrer med sin Økse paa Indgangsdøren for at udfordre Hr. Klewen. Denne er imidlertid bortrejst, og Svedje opnaar intet med sit natlige Besøg, men bliver den paafølgende Søndag fra Prædikestolen erklæret for fredløs, saaledes at enhver frit kan gribe og dræbe ham.

Det bliver Sognets Bøddel, den øreløse Hans i Lenhovda, der fanger Svedje efter at have uskadelliggjort ham med et Økseheug. Han har længe baaret Nag til den retlinede Svedjebonde, og det er ham en speciel Fryd at opfylde Dommens Ord om at sætte den dømte „levende i Jord“.

Men Svedjes Død bliver Signalet til, at Bønderne endelig slutter sig sammen til Kamp mod den forhadte Fjende. Paany gaar en Budstikke gennem Land og By med sit vigtige Budskab — Budskabet om Kamp for den Frihed, der aldrig kan dø.

De Elskende modes lønligt.

Roman og Film

Af Instruktøren GUSTAF MOLANDER

EN Filmatisering af Vilhelm Mobergs „Rid i Nat“ maatte uvilkaarligt stille Manuskriptforfatteren og Instruktøren i Skudlinien for Læsekredsens Kritik. Selv om Forfatteren, som i dette Tilfælde, stillede sig forstaaende med Hensyn til Udeladelser og Koncentreringer, maatte man regne med, at mange Læsere med indigneret Forbavselse vilde efterlyse Episoder og Skikkelser, som Filmen ikke havde kunnet skaffe Plads til. Forfatterens Synopsis gav imidlertid klar Besked om, hvad der maatte udelades, og dermed kunde Manuskriptforfatteren altsaa gaa til Værket med en i denne Henseende rolig Samvittighed. Men *Instruktøren* stod stadig ubeslutsom, indfanget og grebet af Bogens dramatiske Kraft og poetiske Skønhed, men tvivlraadig overfor den dramatiske Udførelse.

I denne Ubeslutsomhedens Tid, mens Manuskriptet tog Form, mens Scene blev føjet til Scene, begyndte Bogens Skikkelser at udkrystallisere sig i min Tankeverden. Jeg begyndte at bevæge mig i deres Kreds, jeg blev tryllebundet af Brändebol By og de vidtstrakte, øde Skove ved Kalmargrænsen. Det skrevne Ord var mig ikke længere nok, jeg vilde se og høre de Mennesker, med hvis Skæbne jeg var blevet saa fortrolig. Jeg vilde se det unge Kærestepar vandre Haand i Haand paa Stien gennem Tjørnekraattet, hvor Hybenblomsten aabner sin Krone, og Skovjordbærret lyser rødt mellem sodsværtede Stubbe. Jeg vilde lytte til Bymændene i Brändebol, mens de sværger sig sammen under Brøndvippens lange Stang. Jeg vilde møde Hans i Lenhovda med det dystre, haarde Smil, og Jon Stånge, Oldermænden, mens han graver sine Hænder til Blods for at finde den blodplettede Budstikke. Jeg vilde følge Blåsmålatyven paa Stier, som aldrig er traadt af Bymennesker, og Budstikkerytteren, mens han sprænger frem i Natten med sin rygende Fakkell og sit vigtige Budskab, det første og det ypperste — —

Og til sidst: Betydningen af Frihedens Udelelighed og af en Retfærdighed uden Kompromisser blev for mig en Budstikke, som jeg ikke havde Kraft til at grave ned. Jeg faldt for Fristelsen til efter Evne at føre den videre.

FOGDEN:

— *Du er sikker paa, at det var Svedje, du saa, Annika?*

ANNIKA:

— *Jeg sværger ved den eneste Gud, at det var ham! Jeg saa, han sneg sig ud af Oldermandens Hus.*

YGGE:

— *Her findes Plads for to. Her findes varme Faarøskind og Ly mod haardt Vejr. Vinteren er en ond Tid for den, der gaar i Skoven!*

SVEDJE:

— *Vis mig Vejen herfra!*

